Mezistátní dohodu o Turówu dnes zveřejnilo ministerstvo

07. 02. 2022 12:11

Minulý týden podepsali premiéři České a Polské republiky mezivládní dohodu o spolupráci při řešení dopadů těžby hnědého uhlí v povrchovém dole Turów. Obsahuje i devět klíčových požadavků Libereckého kraje, které chrání české obyvatele i dotčené území v příhraničí před negativními vlivy dopadů postupující těžby. Dohoda přinesla kraji 35 milionů eur, které jsou určeny na nové zdroje vody, ale i na sledování kvality ovzduší, hluku, poklesu terénu a prašnost na česko-polské hranici blízko dolu.

„Peníze použijeme na konkrétní projekty v nejbližším okolí dolu Turów na českém území, na výstavbu náhradních vodovodů a sítí, ale budou určeny i na sledování stavu budov, které jsou především nejblíže dolu v obci Uhelná, Oldřichov na Hranicích,“ uvedl Martin Půta. *„Podmínky čerpání z Fondu Turów samozřejmě zveřejníme co nejdříve, ale už nyní mohu říct, že předpokládáme s vícezdrojovým financováním. Nejprve se musíme sejít s dotčenými obcemi a vodárenskými společnostmi, ale i se zástupci ministerstva zemědělství,“* doplnil hejtman Půta.

Polská strana na transparentní účet Libereckého kraje „Fond Turów ČR-PL“ již poslala 35 milionů eur, z toho Polský stát 25 milionů eur a nadace PGE Foundation, se kterou uzavřel darovací dohodu přímo Liberecký kraj, 10 milionů eur. Vyčíslení finančních nákladů vychází z podkladů od obcí dotčených úbytky vody a vodárenských společností.

„Smlouvy nejprve musely být zveřejněny jako vždy oficiální právní cestou. Tu mezi krajem a nadací PGE jsme uveřejnili již v pátek 4. února,“ uvedl hejtman Martin Půta. Znění smlouvy je v příloze této zprávy. Mezistátní dohodu zveřejnilo Ministerstvo životního prostředí ČR dnes. Dohoda bude zveřejněna ve Sbírce mezinárodních smluv ve čtvrtek 10. února 2022.

Klíčové principy Libereckého kraje, které předložil vládě ČR k zapracování do návrhu „Dohody mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky o spolupráci k řešení vlivů těžební činnosti v povrchovém hnědouhelném dole Turów v Polské republice na území České republiky“ (dále jen „Dohoda“):

1. Deklarovaným účelem Dohody je spolupráce při provádění a financování opatření k řešení dopadů těžby a následných rekultivačních prací. Dále také smírné urovnání sporu mezi Českou republikou a Polskou republikou ve věci žaloby C-121/21 podané Českou republikou Soudnímu dvoru EU.
2. Dohoda stanovuje základní principy pro řešení dopadů těžby a termíny pro jejich naplnění, dále podmínky pro možné pokračování těžby. Mezi nimi je dokončení výstavby podzemní bariéry a prokázání její účinnosti, dokončení stavby zemního valu, splnění požadavků na monitorování dopadů těžby (hluk, ovzduší, pohyby terénu, podzemní vody) a zřízení monitorovacích vrtů. Definuje povinnosti obou stran v této oblasti včetně předávání informaci a potřebné součinnosti. Data z monitoringu budou průběžně vyhodnocována a na základě získaných výsledků budou přijímána další opatření k eliminaci vlivů těžby na území České republiky.
3. V rámci plnění Dohody vznikne zemní val u hranice s Českou republikou zajišťující snížení dopadů v oblasti, hluku, kvality ovzduší a světelného znečištění.
4. Dohoda bude řešit finanční kompenzace v celkové výši 35 mil. eur pro Liberecký kraj jako příspěvek na vybudování vodohospodářské infrastruktury kompenzující ztráty podzemních vod.
5. Dohoda definuje základní rámec pro zřízení „Fondu malých projektů“ za účelem posílení ochrany životního prostředí České republiky a Polské republiky v okolí dolu Turów (celkem 500 tis. eur ročně). Do tohoto fondu zřízeného v rámci Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa by přispívala, podle dohodnutých podmínek, stejnou roční částkou česká i polská strana s cílem podpořit z něj místní a regionální projekty v oblasti životního prostředí. Podíl české strany bude financovaný rovným dílem z rozpočtu Libereckého kraje (ekvivalent 125 tis. eur ročně) a Ministerstva životního prostředí ČR (ekvivalent 125 tis. eur ročně).
6. Poté, co Dohoda vstoupí v platnost budou výměnu informací zajišťovat zmocněnci obou stran.
7. Dohoda stanoví nezávislý odborný mechanismus v případě nedosažení konsensu v odborných otázkách měření hluku, monitoringu ovzduší a podzemní vody, upravuje zřízení Společné komise ze zástupců regionálních samospráv na obou stranách hranice, jejímž úkolem má být připravovat strategii spravedlivé transformace celého regionu.
8. Dohoda definuje způsob řešení sporů, nejprve prostřednictvím jednání zmocněnců, poté diplomatickou cestou po písemné výzvě. Pokud by se takto nepodařilo dosáhnout dohody, mohou obě strany předložit věc Soudnímu dvoru EU. Ten by měl být také příslušný k rozhodování ve všech sporech týkajících se této dohody a případně ukládat i finanční sankce.
9. Liberecký kraj navrhuje minimální délku nevypověditelnosti Dohody a trvání dohledu Soudního dvora EU deset let, a to podle původního návrhu České republiky. Bere na vědomí, že konečná doba nevypověditelnosti Dohody bude stanovena jednáním předsedů vlád obou zemí.

Intenzivní mezivládní jednání o návrhu česko-polské dohody trvaly od května do konce září minulého roku. K přerušení mezivládních jednání došlo po 30. září 2021 v důsledku voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Další jednání ministra životního prostředí Richarda Brabce s polskou ministryní klimatu a životního prostředí Annou Moskwa se uskutečnilo v Praze 5. listopadu 2021, a to za účasti hejtmana Libereckého kraje.

Po jmenování nové vlády České republiky se k tomuto tématu uskutečnilo setkání nově jmenované ministryně životního prostředí Anny Hubáčkové se starosty měst a obcí Hrádecka, Frýdlantska a Chrastavska 13. ledna 2022 přímo v Hrádku nad Nisou

Oficiální jednání k návrhu dohody se uskutečnilo 18. ledna 2022 ve Varšavě. Za vládu České republiky bylo toto jednání vedeno ministryní životního prostředí Annou Hubáčkovou, přítomni byli hejtman Libereckého kraje a maršálek Dolnoslezského vojvodství Cezary Przybylski.

Od 18. ledna 2022 do současné doby proběhlo na české straně několik pracovních konzultací k obsahu Dohody, jejíž návrh v konečném znění byl předložen k projednání vládě České republiky na její schůzi dne 2. února 2022. Polská republika dohodu schválila v ten samý den. Ve čtvrtek 3. února 2022 se uskutečnilo setkání premiérů obou republik, kteří mezistátní dohodu po krátkém jednání podepsali.